

Kristina Pettersdotter Hinas f. Annas
- levnadsöden åren 1903 - 1985 -

F ö r o r d

Jag, yngste sonen Gustav A. Hinas, fick förmånen att under mammas lugnare levnadsår, efter senare delen av 1950-talet, höra henne berätta ingående om de levnadsöden som hon upplevt under sina då knappt 60 levnadsår.

Efter mammas död, har jag forskat vidare och funnit dokument på Svenska Riksarkivet, Stockholm, läst böcker om Gammalsvenskby, författade av J. Utas, J. Hedman, L Åhlander m.fl., allt för att få mera information om mina föräldrar och då främst mammas levnadsöden. Jag har också talat med svenskbybor under mitt besök i byn år 2001.

Vill också omnämna de personer som gjorde det möjligt att resan till Sverige kunde genomföras i januari 1945, min mormor Anna Annas född Buskas, mammas syskon och då främst brodern Andreas Pettersson Annas med hustru Margareta som brevlades kontaktade svenska myndigheter och Röda Korset, men också brodern Peter Pettersson Annas med hustru Alvina, brodern Theodor Pettersson Annas med hustru Sonja och systemen Maria Sigalet född Annas med maken Andreas som alla gemensamt fick garantera att vi inte skulle ligga svenska samhället till last.

Mamma avled den 16 december 1985 på Gotlands Sjukhem i Visby.

Herrens vägar är outgrundliga

Gammalsvenskby, en by i Ukraina vid Dnjeprs västra strand cirka 2 mil norr om Berislav. Uppbyggd av svenskar som förvisades från Dagö i slutet av augusti månad år 1781.

I denna by föddes en junidag år 1903 ett flickebarn, som vid dopet fick namnet Kristina Pettersdotter Annas, min och mina syskons mamma.

Hennes barnår bestod många gånger av kvällar då hon fick gå till nattvila med tom mage. Det fanns inte tillräckligt med mat att ställa på matbordet för henne och hennes övriga syskon.

När hon vid tretton års ålder slutat skolan och konfirmerat sig dog hennes far och hon måste börja arbeta för att tjäna ihop till sitt eget levnadsbröd.

Hon fick arbete hos byprästen Kristoffer Hoas där hon skötte om bland annat familjens då yngsta barn Sigfrid Hoas, som sedermera blev bybornas präst här i Sverige.

Mammas syn och känsla för den Lutherska gudstron blev under denna tid troligen mycket fördjupad. Denna starka tro blev hennes räddning i de extremt hårda tider som skulle följa henne till andra världskrigets slut.

På något sätt talade mamma om för döden, att hon inte hade tid att lämna sin familj för att dö, det gällde båda världskrigen, ryska revolutionen, inbördeskriget mellan röda och vita, hungersnödsåren i början av 1920-talet speciellt påsken år 1922 då döden följde i hennes och övriga bybors fotspår.

Efter alla de dittills mörka åren så bildade mamma ändå familj år 1925 med Johannes Simonson Hinas, min och mina syskons pappa, de fick 6 barn. Enligt mamma själv var hennes val av livskamrat hennes egen vilja.

Innan avresan till Sverige år 1929 hade i familjen fötts en pojke och två flickor, pojken avled direkt efter födseln, så inför avresan hade familjen två flickebarn.

Samtliga bybor blev lovade, under de bymöten som hölls före förflyttningen till Sverige utav byns präst, att byn skulle återuppstå vid bybornas framkomst till Sverige samt att samtliga lantbrukare med egna gårdar skulle få nya gårdar i den nybildade byn.

**Hinas familjebild sommaren 1929 före avresan till Sverige:
Pappa Johannes, Mamma Kristina och barnen
Anna och Maria samt farfar Simon**

I juli månad år 1929 utvandrade mamma och pappa med flickorna Anna och Maria samt farfar, tillsammans med de övriga byborna, cirka 900 personer, till Sverige och blev efter en kort tid i Jönköping utplacerade som statare till Klintebys Gård, Klinte, Gotland. Bostaden blev en tvårumslägenhet på övre våningen i ett av stathuset på gården. I lägenheten kom det att bo sju personer inkl. två äldre vänner från svenskbyn. I november 1930 utökades familjen med att sonen Nils föddes.

Placeringen på Klintebys Gård gjordes med tanke på att mina föräldrar och farfar skulle lära sig svenskt lantbruk. Pappa kom att arbeta ute på fälten och med gårdens hästar, farfar fick som uppgift att sköta gårdens grisar.

Efter en kort tids boende på Klintebys Gård blev farfar genom brev från sin svåger, som hade återvänt till byn i Ukraina efter cirka sex månader i Sverige, upplyst om att han skulle få tillbaka sitt hus och sin jord om han återvände till Gammalsvenskby i Ukraina. Dessa löften och kommunisters agitation i Sverige gjorde att farfars hemlängtan blev honom övermäktig och till slut så sade han till mina föräldrar att han inte kunde vara kvar i Sverige och ta arbete, mat och bostad från en infödd svensk arbetarfamilj varefter han hotade mamma och pappa att om de inte följde med så skulle han gå och hänga sig. Detta gjorde att vistelsen i Sverige varade bara i två år.

Mammas broder Andreas tog kontakt med mina föräldrar i Visby hamn innan båten avgick mot Nynäshamn. Brodern försökte övertala mina föräldrar att avbryta resan och stanna i Sverige. Då det ej gick bad han till slut mamma att tänka på sina tre barn och att de fyra skulle stanna, men mamma svarade att hon och barnen skulle vara där barnens far var.

**Hinas familjebild sommaren 1931 före avresan till Ukraina:
Pappa Johannes, Mamma Kristina och barnen
Maria, Anna och Nils**

Väl i byn i augusti månad 1931, fick mina föräldrar söka bostad hos farfars svåger den första tiden, därefter fick de flytta in i sitt gamla hus men jorden ingick i kollektivet trots att farfar, enligt de brev han fått av svågern när han vistades i Sverige, skulle få tillbaka även jorden.

Arbetsuppgifterna i bykollektivet för mina föräldrar var bl.a. att delta i arbetet på stäppen där mamma många gånger berättade om de dagar hon och övriga bykvinnor plockade bomull. Utöver arbetet på stäppen så ansvarade pappa för kollektivets hästar och seldonen till dessa, så att hästarna var klara för arbete på stäppen varje morgon. Mamma ansvarade för kollektivets mjölkkor så att dessa blev mjölkade morgon och kväll. Farfar hade som uppgift att sköta om kollektivets hönsgård.

Farfar gjorde flera påstötningar om de utlovade löftena om åkerjorden, och fick för detta utstå mycket lidande. Han fick också efter knappt två år se sina två äldsta barnbarn dö på grund av tidens dåliga levnadsförhållanden. Kort tid efter barnbarnens död sa farfar till mamma och pappa att hans arbete med att återfå åkerjorden och bli egen bonde i byn hade gått om intet och han erkände också i ord inför mina föräldrar att det var han som bar skulden till de två äldsta barnens död och till den övriga familjens dåliga levnadsvillkor jämfört med förhållandena i Sverige. Kort tid efter de två äldsta barnens död, tappade farfar helt livslusten och dog också han efter en kort tid. Nu stod mamma och pappa, båda i knappt 30-års åldern och med en pojke i treårsåldern, utan något familjesocialt nät såsom far- eller morföräldrar eller andra syskon och i en by där angiveri hörde till vardagen, bland annat fick mina föräldrar nu känna på Stalinterrorns verksamhet i dess fulla kraft under 1930-talet i Ukraina.

Farfar hade ju som sagt försökt få tillbaka sin jord och nu misstänkte man att pappa försökte bli sin egen när han tog hem lädermaterial för att laga seldon till kollektivets hästar. Det gjordes också husrannsakan i mina föräldrars hem där lite läder hittades och misstanken stärktes att pappa försökte bli sin egen. Att mamma hjälpte barn, vars föräldrar hade blivit bortförda på grund av anklagelse att de bedrivit samhällsfientlig verksamhet mot sovjetledningen och bykollektivet, sågs inte heller med blida ögon. En arrestering av mamma och pappa låg i luften, det och att skattepålågorna bara blev högre och högre, gjorde till slut att mina föräldrar på hösten år 1937, med barn i åldern 1 respektive 7 år, dottern Märta hade fötts i Gammalsvenskby november 1936, beslutade att flytta till byn Hoffental, eller som man säger på svenska, Hoppets dal. Deras nya bostad blev en jordkula på grund av att utflyttningen från Gammalsvenskby gick så snabbt. De utlovades ett eget hus i tegel, vilket också börjades bygga, men i augusti år 1941 kom andra världskriget till Ukraina och därmed också till byn Hoffental.

Pappa och en hel del andra bymän blev av ryska försvarsmakten uttagen till att gräva skyttegravar till ryska armén och för detta skulle de ha mat med sig för 7 dagar, därefter skulle de komma hem. Så blev inte utvecklingen utan några dagar efter att pappa givit sig iväg för sitt uppdrag, kom tyska förtrupper till Hoffental och ockuperade byn. Pappa har efter denna händelseutveckling inte hörts något ifrån. Själv föddes jag några månader senare och nu stod alltså mamma ensam med oss tre barn och med krigets alla förstörelsekrifter såsom mänskligt lidande och död samt materiel förstörelse. På nytt fick mamma se döden i vitögat ett otal gånger.

Mamma och vi tre barn blev liksom övriga bybor i Hoffental, tvingade av tyska armén i oktober 1943 att till fots eller med häst och vagn ta oss till Tyskland, vi kom fram till Schlesien vid jultid samma år. Under denna strapatsvandring fick mamma på nytt be döden vänta trots alla flyg- och partisananfall där många av skyddsplatserna blev halm- eller höstackar eller ej skördade sädesfält. Många var de byar där byborna ej tog emot oss för nattvila under denna vandring då de ej tyckte om tyskar och speciellt inte om tyska armén.

Arbetslägret i Schlesien där mamma fick jobb, låg intill ett koncentrationsläger där hon dagligen tvingades se bland annat utmärglade kvinnor, bakom taggtrådsstängsel, som bad om någon matbit. Tyska vaktposter hotade folket utanför taggtrådsstängslet att om de försökte lämna över någon matbit till de utmärglade kvinnorna så skulle de bli nedskjutna.

**Hinas familjebild vintern 1944 i Schlesien,
mamma Kristina med barnen Nils, Märta och Adolf**

Tyskarnas krav att mamma och vi barn skulle registreras som tyskar blev en hård strid, mellan mamma och tyska officerare, de lade en värja på mammas axlar och hotade att halshugga henne.

Mamma ändrade sig inte utan svarade att hon och vi barn var födda som svenskar och skulle så förbli. Hon hoppades på att räddningen från Sverige var på väg, för hon hade direkt efter ankomsten till Schlesien julen 1943 skrivit brev till sin mor och sin broder Andreas i Sverige och bett att de skulle hjälpa henne att få svenska myndigheternas tillstånd att komma till Sverige. Ännu en gång fick döden till svar att hon inte hade tid, utan att hon önskade föra sin familj om möjligt till en säkrare framtid i Sverige.

Första steget mot Sverige uppnåddes då mamma i slutet av oktober månad år 1944 fick ett svenskt provisoriskt pass på 6 månader för sig och oss barn översänt från svenska besiktningen i Berlin till arbetslägret i Haynau, Schlesien.

När tyska myndigheterna vid arbetslägret fick kännedom om det svenska passet, så sa de att mamma kunde resa ensam till Sverige, men att hon skulle lämna oss barn kvar på arbetslägret i Haynau. Mammans svar blev ett fast och bestämt nej. Där jag är skall mina barn också vara.

Under slutet av december månad 1944 gav de tyska myndigheterna efter och mamma fick lämna arbetslägret för att ta sin familj med tåg till Svenska Röda Korsets byggnad i Berlin. Mitt under brinnande kriget med ryska armén endast några kilometer från lägret och en tågresa med hög risk för flygbombningar och partisananfall, förde hon sin familj till ett sönderbombat Berlin. Staden var ej sig lik som då sommaren 1929 då mamma, tillsammans med övriga 900 svenskbybor på resa till Sverige, första gången var på genomresa i Tyskland.

Den 8 januari 1945 kunde vår familj med hjälp av Svenska Röda Korset, lämna ett sönderbombat Berlin bakom oss och via ett flygfält utanför staden ta oss med flyg till Bulltofta, Malmö. Efter några dagars vila och avlusning i Malmö fick familjen fortsätta resan via Stockholm till Gotland och återförenas med mormor och mammas övriga syskon som hjälpt oss att få komma till Sverige.

Efter cirka en månads vila hos mammas broder Andreas med familj i Bäl fick mamma anställning som hushjälp på Hexarve gård, Sproge, vi tre barn följde med och fick där bo i ett av rummen i gårdens flygelbyggnad. På samma gård blev jag och min syster döpta och då tillades namnet Gustav till mitt tidigare förnamn Adolf.

Efter cirka 1 år i Sproge, alltså år 1946, fick mamma arbete som hushållerska på Klinte gård, Boge. Också här följde vi tre barn med. Under tiden som mamma bodde i Boge så blev hon en dag uppkallad till prästen för Othem och Boge församling för att han skulle kontrollera mammas kunskaper i att förstå och tala svenska. Prästens bedömning av mammas svenska språkkunskaper var ett av underlagen till att mamma och vi övriga barn skulle kunna bli svenska medborgare.

Efter cirka 1 år i Boge alltså år 1947, fick mamma arbete som hushållerska på Haltarve gård, Lokrume. Vid flytten till denna gård var det endast två barn som medföljde, sonen Nils började nu helt själv ansvara för sin framtid. Mammas ansökan om svenskt medborgarskap hade behandlats och resulterade i att ansökan hade beviljats och vi blev svenska medborgare i april månad år 1947.

Juni månad 1952 blev mamma på nytt skrämmd efter DC-3: s nedskjutning över Östersjön, hon blev på nytt orolig för sin familjs framtid i Sverige. Då bonden som hon arbetade hos fick höra hennes oro, tyckte han att de kunde gifta sig. Därför sökte mamma skilsmässa från pappa Johannes. För att mamma skulle kunna gifta om sig måste pappa efterlysas och efter ett år dödförklaras.

Efterforskningskontakter togs med ryska myndigheter vilka svarade att pappa ej fanns i Sovjetunionen, de svarade att det var tyskarna som hade tagit honom. Sanningen är troligen att den snabba tyska inmarschen i Ukraina i augusti år 1941 gjorde att pappa blev tyska arméns kanonmat. År 1953 blev pappa dödförklarad av svenska myndigheter och mamma kunde gifta om sig när hon ville.

Mammas oro blev mindre och mindre och dottern Märta började arbeta utanför hemmet, så nu var det bara jag, yngste sonen, som bodde kvar hos mamma. Planerna att gifta om sig var inte lika högaktuella längre.

Under mammas sista arbetsår på Haltarve gård i Lokrume, hade hon en arbetsdag om 7 dagar i veckan, vinter som sommar, mellan klockan 5.30 till 19.30. Hon deltog i alla sysslor både inomhus och i ladugården samt på åkerfälten. Någon semesterledighet fick hon ej uppleva under den tiden och hennes lön uppgick till 150 kr/månad plus fri mat och bostad. På sin månadslön 150 kr skulle hon betala en skatt uppgående till cirka 70 kr/månad. Återstoden av hennes lön skulle räcka till hennes och mina kläder, skor och våra övriga personliga omkostnader.

Våren 1955 hjälpte mammas broder Andreas oss att få en tvårumslägenhet i Visby. Efter någon månad på diverse arbeten i Visby fick mamma anställning som städerska på Restaurang Gutekällaren, Visby. Den arbetsuppgiften utförde hon till sin pensionsålder juni 1970. Arbetsplatsen låg cirka tre km från bostaden, den sträckan gick mamma 6 dagar i veckan i ur och skur samt vinter som sommar. Dessa långa promenader gjorde troligen att vi barn, barnbarn och barnbarnsbarn fick förmånen att behålla vår mamma, mormor, farmor, gammelmormor och svärmor tills hon uppnådde åldern över 82 år. Hennes arbetstid som städerska var från kl. 06.00 till kl. 12.30. Hon uppbar under den arbetstiden avtalsenlig lön och semesterledighet tre respektive fyra veckor.

Mammas starka Lutherska tro behöll hon hela livet ut, vilket jag med min familj fick uppleva mycket starkt då vi tillsammans besökte Ruinspelen i S:t Nicolai ruin i Visby en vacker sommarkväll på slutet av 1970-talet. Under pågående föreställning reste sig mamma upp vände sig till publiken och sade ”Tro dem inte det är bara katolska präster som står där och skroderar”.

Efter betydligt lugnare levnadsförhållanden som inträdde under den drygt 15-åriga pensionstiden, meddelade mamma, vid vårt sista telefonsamtal, att hon skulle ut och resa och hoppades att dörren till vårt hem var öppen även om vi, Gustav, Lisbeth eller barnen Maria, Johan, Kaj eller Carina inte var hemma. Vi svarade att dörren alltid stod öppen för henne.

Några dagar senare ropade mamma efter sin stora kärlek, pappa Johannes, han hörde nog ropen och räckte ut handen för att föra henne över till den andra stranden, så återförenades de troligen efter närmare 44 år. Denna gång den 16 december 1985 bad mamma ej döden vänta.

Påskan 2001, fick jag möjlighet att besöka mina föräldrars födelseby och se olika platser, floden, kyrkogården och kyrkan som mamma många gånger berättat olika händelser om, både glada och mindre glada. Jag fick också möjlighet att träffa svensktalande bybor som mindes mamma, pappa och brodern Nils, verkligen en omtumlande upplevelse.

För alla de uppoffringar du mamma gjorde för oss barn, så att vi fick komma till en mänskligare och säkrare värld, vill jag din yngste son säga

T A C K M A M M A

Jag som skrivit är sonen Gustav A. Hinas, Korphoppsgatan 3, 120 64 STOCKHOLM.